

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Zienswijze Meerjarenbegroting 2027-2030, jaarstukken 2025 & 1e begrotingswijziging 2026 OD NZKG

Gevraagd besluit

1. Akkoord te gaan om een positieve zienswijze te geven naar aanleiding van de (ontwerp) Meerjarenbegroting 2027-2030 en de (ontwerp) 1e begrotingswijziging 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, zoals vervat in bijgesloten brief aan het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (bijlage 5), inhoudende:

- a. Het verzoek om de komende jaren terughoudend te zijn met het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen en niet over te gaan tot het invoeren/uitvoeren van nieuw beleid, anders dan nu opgenomen in voorliggende meerjarenbegroting.
- b. Voor de komende jaren rekening te houden met een eventuele korting van de gemeentelijke bijdrage en daartoe de nodige voorbereidingen te treffen voor een scenario van 3% korting in 2028.
- c. Geen zienswijze naar voren te brengen naar aanleiding van de 1e begrotingswijziging 2026.

2. Akkoord te gaan dat er sprake is van een spoedeisend belang als bedoeld in artikel 11 van de Referendumverordening en te besluiten tot onmiddellijke bekendmaking en daarmee in werkingtreding van dit besluit.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

Het raadsbesluit is wel spoedeisend als bedoeld in de referendumverordening Zaanstad en daarmee treedt dit raadsbesluit direct in werking. Het betekent niet dat er geen referendum over dit raadsbesluit mogelijk is. Kiesgerechtigden kunnen over dit raadsbesluit wel een referenduminitiatief starten.

Kernverhaal

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert voor gemeenten en de provincie taken uit op het gebied van milieu en leefomgeving. De dienst verleent vergunningen, houdt toezicht en controleert of milieuregels worden nageleefd door bedrijven en activiteiten. Dit doet de OD NZKG namens de deelnemende overheden, waaronder de gemeente Zaanstad. Zo werkt de omgevingsdienst aan een veilige, gezonde en schone leefomgeving in het Noordzeekanaalgebied.

De OD NZKG heeft de deelnemende gemeenten de jaarstukken 2025 en de meerjarenbegroting 2027-2030 aangeboden. Ook ligt de 1e begrotingswijziging 2026 voor. Deze begrotingswijziging is bedoeld om de begroting 2026 aan te passen aan de uitvoeringsovereenkomsten voor 2026.

Zienswijze op de (wijziging) van de begroting

De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten krijgen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de meerjarenbegroting 2027-2030 en de 1e begrotingswijziging 2026. Voorgesteld wordt om:

Een positieve zienswijze op de meerjarenbegroting 2027-2030, met de volgende aandachtspunten:

- Het verzoek aan het bestuur van de OD NZKG is om de komende jaren terughoudend te zijn met het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen en

niet over te gaan tot het invoeren/uitvoeren van nieuw beleid, anders dan nu opgenomen in voorliggende meerjarenbegroting.

- Voor de komende jaren rekening te houden met een eventuele korting van de gemeentelijke bijdrage en daartoe de nodige voorbereidingen te treffen voor een scenario van 3% korting in 2028.
- Geen zienswijze te geven op de begrotingswijziging 2026
De 1e begrotingswijziging 2026 is daarmee uitvoerend en technisch van aard en volgt rechtstreeks uit eerder gemaakte bestuurlijke afspraken.

De volgende stukken worden ter kennisname aangeboden aan de raad:

- Eindrapportage van de uitvoeringsovereenkomst 2025
Het resultaat over 2025 bedraagt € 412.000. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve financieringssystematiek.
- Eindrapportage van de uitvoeringsovereenkomst 2025.

Aanleiding

Op 2 juli 2026 worden de jaarrekening 2025 en de Meerjarenbegroting 2027-2030 besproken en vastgesteld in het Algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Vooruitlopend op de bespreking en vaststelling in het Algemeen bestuur wordt de Meerjarenbegroting op grond van artikel 35 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen onder de aandacht gebracht van de deelnemende raden en staten met de mogelijkheid om hier een zienswijze op in te dienen. Eventuele zienswijzen dienen uiterlijk 24 juni 2026 kenbaar te zijn gemaakt bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Daarnaast ligt de 1^e begrotingswijziging 2026 voor, bedoeld om de vigerende begroting 2026, op basis van de met de opdrachtgevers opgestelde uitvoeringsovereenkomsten voor 2026, te actualiseren. Bij een begrotingswijziging dient de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid te stellen hier een zienswijze op in te dienen.

Beoogd resultaat

De raad kennis te laten nemen van de Jaarstukken 2025, de eindrapportage 2025, de Meerjarenbegroting 2027-2030 en de 1^e begrotingswijziging 2026 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

De raad voor te stellen een zienswijze in te dienen naar aanleiding van de Meerjarenbegroting 2027-2030 en geen zienswijze in te dienen naar aanleiding van de 1^e begrotingswijziging 2026 OD NZKG.

Kader

- Wet gemeenschappelijke regeling artikelen 34 en 35
- Artikel 50 van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Argumenten en afwegingen

Jaarstukken 2025 (bijlage 1)

De jaarrekening 2025 sluit af met een positief resultaat van € 412.000. In de loop van het jaar werd al verwacht dat het resultaat ongeveer neutraal zou zijn. De inkomsten vielen € 0,9 mln. lager uit. Dit komt enerzijds voort uit het niet volledig realiseren van de uitvoeringsovereenkomsten ad € 1.4 mln. (realisatie van 98%). De onderschrijding op de uitvoeringsovereenkomsten komt voort uit enerzijds minder vraag uit de markt en anderzijds doordat de formatie niet volledig op sterkte was. Daarnaast zijn er hogere overige baten ad €

0,5 mln. De kosten vielen € 1,3 miljoen lager uit, vooral doordat de formatie niet volledig op sterkte is geweest.

Op 6 februari 2026 heeft het AB de algemeen directeur de opdracht gegeven om de herijking van de financiering en evaluatie van het uniform uitvoeringsniveau (UUN) voor te bereiden en uit te voeren. Dit is het afgesproken minimumniveau waarop alle omgevingsdiensten hun taken uitvoeren. Uitvoering vindt plaats in de jaren 2026 en verder. De afgelopen periode is in kaart gebracht welke inzet nodig is om dit programma te realiseren. De kosten worden voor een deel gefinancierd vanuit een Landelijke subsidie die ODNL beschikbaar stelt. Dit is echter niet toereikend. Daarom wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve te vormen ter dekking van de kosten voor het uitvoeren van het programma. De reserve is niet bedoeld om eventuele herverdeel-effecten tussen opdrachtgevers op te vangen. Het voorstel in de komende vergadering van het AB is om het resultaat ad € 412K te doteren aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve.

Eindrapportage UVO 2025 Zaanstad (bijlage)

Het jaar 2025 stond in het teken van het verder werken onder de Omgevingswet. De invoering van deze wet per 1 januari 2024 bleef ook in 2025 veel invloed houden op de uitvoering. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) werkte verder met nieuwe werkprocessen, het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) en een nieuw ICT-zaaksysteem. Dit systeem zorgt voor betere vindbaarheid, transparantie en een toekomstbestendige informatiehuishouding, maar vroeg in 2025 ook extra inzet van medewerkers om hiermee goed te leren werken.

Daarnaast namen de werkzaamheden toe door nieuwe en uitgebreidere wettelijke taken, onder andere op het gebied van energiebesparing, zeer zorgwekkende stoffen en data gedreven toezicht. De OD NZKG heeft opdrachtgevers, waaronder Zaanstad, actief geadviseerd over de gevolgen hiervan voor beleid en uitvoering.

Programma Milieu

Toezicht & handhaving

In 2025 bleef de behandeling van overlastmeldingen een belangrijk aandachtspunt. Het aantal meldingen, vooral over geurhinder, nam verder toe. De OD NZKG heeft het omgevingsmanagement versterkt en werkt meer gebiedsgericht, met extra aandacht voor communicatie met bewoners. Door korte interne lijnen kan sneller worden gereageerd en is het contact met melders verbeterd.

Emissiemetingen en luchtkwaliteit

Nieuw in 2025 is de intensivering van eigen emissiemetingen bij industriële bedrijven. Deze metingen geven beter zicht op de daadwerkelijke uitstoot en leiden tot gericht toezicht en handhaving. De OD NZKG heeft daarnaast de beoordeling van elektronische milieujaarverslagen aangescherpt. Waar nodig zijn bedrijven aangesproken op onvolledige of onduidelijke rapportages, wat heeft geleid tot beter naleefgedrag. In 2025 is besloten tot het opzetten van een eigen meetdienst, die per 1 januari 2026 operationeel wordt.

Indirecte lozingen

De inzet op indirecte lozingen is in 2025 verder uitgebreid. Samen met andere omgevingsdiensten en waterschappen is gewerkt aan een gebiedsgerichte en uniforme aanpak. Door bemonstering en analyse van afvalwater is beter inzicht verkregen in welke stoffen via het riool in het watersysteem terechtkomen. Deze aanpak is mede gericht op het voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water in 2027.

Tijdelijke lozingen

Onder de Omgevingswet vallen tijdelijke lozingen onder het omgevingsplan van de gemeente. In 2025 zijn aanvragen strenger en zakelijker beoordeeld. Onvolledige aanvragen zijn vaker buiten behandeling gelaten. Op basis van de informatieplicht kan de OD NZKG namens de gemeente maatwerk opleggen wanneer dat nodig is.

Energiebesparing

In 2025 is sterk ingezet op toezicht bij bedrijven met een hoog energieverbruik. Met behulp van data gestuurd toezicht (zoals de Prio50-aanpak) zijn grote energiegebruikers gericht bezocht. Vrijwel alle bezochte bedrijven hebben stappen gezet in energiebesparende maatregelen. Nieuw in 2025 is dat voor het eerst ook de bijdrage aan CO₂-reductie is opgenomen in de rapportage.

Programma Bouw

Binnen het programma Bouw lag de focus in 2025 op veiligheid, duurzaamheid en de uitvoering van nieuwe energietaken. De effecten van de Omgevingswet waren duidelijk merkbaar doordat bouw- en milieudelen vaker apart worden aangevraagd. Dit zorgde in de eerste helft van het jaar voor langere doorlooptijden, maar deze achterstanden zijn later grotendeels ingelopen.

Asbest en sloop

Het aantal asbest- en sloopmeldingen lag in lijn met de verwachtingen. De OD NZKG bleef toezicht houden op een zorgvuldige uitvoering en naleving van de regels.

Label C en EPBD-taken

Het toezicht op Label C-kantoren is in 2025 afgerond. Vrijwel alle kantoren in Zaanstad voldoen aan de verplichting. Daarnaast is gestart met de uitvoering van nieuwe Europese taken, zoals toezicht op laadinfra en gebouwautomatiseringssystemen. Deze taken krijgen de komende jaren verder vorm.

Programma Bodem

Omgevingswet en bodembeleid

In 2025 zijn voor alle gemeenten definitieve bodemregels opgenomen in de omgevingsplannen. Hiermee is de overgang van oud naar nieuw bodembeleid afgerond. De OD NZKG heeft gemeenten, waaronder Zaanstad, hierbij ondersteund.

Bodeminformatie en monitoring

In 2025 is gewerkt aan het verbeteren van bodeminformatie, waaronder bodemkwaliteitskaarten. Hierdoor kan sneller en gerichter worden beoordeeld wat op een locatie mogelijk is, wat kosten en vertraging bij projecten vermindert. Staalslakken en PFAS. Na landelijke ontwikkelingen is in 2025 extra toezicht gehouden op bestaande toepassingen van staalslakken. Voor nieuwe toepassingen geldt een meldplicht. Bij Zaanstad zijn geen toepassingen bekend. PFAS bleef een belangrijk aandachtspunt, met extra monitoring en actualisatie van gegevens.

Water en Bodem Sturend

In 2025 is verder gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak waarbij water en bodem leidend zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze aanpak wordt de komende jaren verder doorontwikkeld.

Randvoorwaardelijk / programma-overstijgend pakket

Bibob

De toepassing van de Wet Bibob op aanvragen voor bouw- en milieuactiviteiten is in 2025 voortgezet. De extra inzet uit eerdere jaren heeft geleid tot een stabiele uitvoering en betere aansluiting op het beleid van de opdrachtgevers.

Woo en openbaarheid

Het aantal Woo-verzoeken bleef hoog. In 2025 is ingezet op verdere digitalisering en procesverbetering. Daarnaast is gestart met de ontwikkeling van een jaarlijkse risicoverklaring. Hiermee wil de OD NZKG vanaf 2026 structureel risico's signaleren die voortkomen uit knelpunten in wet- en regelgeving en beleid.

Vooruitblik

Meerjarenbegroting 2027-2030 (bijlage 2)

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) werkt aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De meerjarenbegroting is gebaseerd op de strategische koers van de organisatie. Deze koers richt zich op drie hoofdonderdelen:

- Opgaven op het gebied van klimaat, gezondheid en duurzame ontwikkeling.
- Versterking van het instrumentarium voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering.
- Verdere ontwikkeling van de organisatie om deze taken goed uit te kunnen voeren.

De Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025-2028 vormt hiervoor de basis. Daarnaast spelen ontwikkelingen zoals de energietransitie, toenemende aandacht voor water- en bodemkwaliteit en groeiende adviesvragen een belangrijke rol in de komende jaren.

De OD NZKG werkt landelijk en regionaal samen aan een toekomstbestendige en robuuste uitvoering van VTH-taken. In het landelijke programma Versterking VTH-stelsel worden afspraken gemaakt over uniformiteit, samenwerking en kennisdeling. Ook in Noord-Holland wordt samen met andere omgevingsdiensten bekeken welke stappen nodig zijn om de uitvoering verder te versterken. Dit moet leiden tot een betere samenwerking in de regio en met landelijke partners.

Financiële uitdagingen

Gezien de financiële situatie van de gemeente benadrukt de zienswijze van Zaanstad dat de Omgevingsdienst terughoudend moet zijn met nieuwe financiële verplichtingen en rekening moet houden met een mogelijk scenario van 3% korting op de gemeentelijke bijdrage vanaf 2028.

Begrotingswijziging 2026 (bijlage 3)

Op 28 maart 2026 heeft het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied de meerjarenbegroting 2026-2029 vastgesteld. Deze begroting was gebaseerd op de uitvoeringsovereenkomst 2025 die met de opdrachtgevers is afgesproken.

Met de 1e begrotingswijziging 2026 wordt de begroting voor 2026 geactualiseerd. Dit gebeurt op basis van de uitvoeringsovereenkomsten 2026 die met de opdrachtgevers zijn gesloten. Met deze begrotingswijziging worden geen nieuwe beleidskeuzes gemaakt en worden geen nieuwe taken toegevoegd.

In de begrotingswijziging wordt daarnaast een onttrekking aan de reserve Omgevingswet verwerkt. Deze onttrekking is bedoeld voor het actualiseren van bestaande vergunningen onder de Omgevingswet en voor de afronding van de omzetting van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten (MBA's). Ook het meerjareninvesteringsplan is met deze wijziging geactualiseerd.

De 1e begrotingswijziging 2026 is daarmee uitvoerend en technisch van aard en volgt rechtstreeks uit eerder gemaakte bestuurlijke afspraken. De wijziging geeft daarom aanleiding tot het indienen van een positieve zienswijze, zonder aanvullende opmerkingen.

Draagvlak

N.v.t.

Aansluiting externe ontwikkelingen

N.v.t.

Financiële consequenties

Jaarrekening 2025 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (bijlage 2)

In 2025 was de realisatie van de bijdrage van Zaanstad aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied € 4.211.000. Dit is € 409.000 lager dan de begrote bijdrage van € 4.620.000 op basis van de uitvoeringsovereenkomst 2025.

In de halfjaarrapportage van de Omgevingsdienst was al rekening gehouden met een verwachte onderschrijding van € 122.000. Dit bedrag is verwerkt in de Najaarsrapportage 2025 van de gemeente. Het resterende verschil is verwerkt in de jaarrekening 2025 van de gemeente Zaanstad.

Meerjarenbegroting 2027-2030 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (bijlage 1)
De meerjarenbegroting 2027-2030 is opgesteld op basis van de geactualiseerde begroting 2026. De financiële uitgangspunten uit de kaderbrief 2027-2030 zijn hierin verwerkt. Het gaat daarbij om autonome ontwikkelingen, zoals loon- en prijsindexaties en kostenstijgingen als gevolg van landelijke en Europese wetgeving. In de begroting zijn daarom uitsluitend deze autonome ontwikkelingen opgenomen.

Ten opzichte van de gewijzigde meerjarenbegroting 2026-2029 neemt de bijdrage van Zaanstad toe met € 168.000. Hiervan heeft € 146.000 betrekking op reguliere indexatie. De resterende € 22.000 wordt veroorzaakt door volumeontwikkelingen en extra kosten voor de uitvoering van wettelijke basistaken. Deze basistaken hebben onder andere betrekking op ketentoezicht (waaronder milieucriminaliteit), circulaire economie, MER-werkzaamheden, een toename van (overlast)meldingen, indirecte lozingen en het aanpassen van vergunningen in het kader van de Omgevingswet.

Daarnaast zijn per 1 januari 2027 de kosten in relatie tot het (provinciale) Energiebesparingsakkoord uit de begroting van de Omgevingsdienst gehaald. Deze activiteiten werden tot die datum gefinancierd uit een provinciale subsidie. Het vervolg hiervan is nog onzeker, maar de verwachting is dat hiervoor opnieuw een provinciale subsidieregeling beschikbaar komt.

De stijging van € 22.000 wordt verwerkt als autonome ontwikkeling in de Voorjaarsnota 2026-2030. De reguliere indexatie wordt verwerkt in de meerjarenbegroting 2027-2030.

1e begrotingswijziging 2026 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (bijlage 3)
De aangepaste bijdrage voor 2026 is gebaseerd op de uitvoeringsovereenkomst 2026 die met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is gesloten. De 1e begrotingswijziging 2026 betreft daarmee een actualisatie op basis van eerder gemaakte afspraken. Deze begrotingswijziging leidt niet tot een financiële wijziging ten opzichte van de vastgestelde begroting 2026 en geeft daarom aanleiding tot het indienen van een positieve zienswijze.

Juridische consequenties

Jaarlijks dient de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied de voorlopige jaarrekening voor 15 april ter informatie aan de deelnemende gemeenten te sturen. Tevens dient de meerjarenbegroting voor een zienswijze aan de deelnemende gemeenten te worden voorgelegd.

De deelnemende gemeenten hebben vervolgens 12 weken de tijd om een eventuele zienswijze in te dienen. Dit geldt ook voor een ontwerp-wijziging van een begroting over het lopende jaar. Dit alles in verband met het budgetrecht van de gemeenteraden.

Het bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied neemt de eventuele zienswijze mee in haar besluitvorming op de stukken. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied dient vervolgens tijdig de stukken in te dienen bij de toezichthouder.

Communicatie/vervolgtraject

De OD NZKG wenst uiterlijk 24 juni 2026 geïnformeerd te worden over eventuele zienswijzen.

Na behandeling in de gemeenteraad van Zaanstad op 11 juni 2026 zal het algemene bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied geïnformeerd worden over het ingenomen besluit.

De jaarstukken en begroting 2026-2029 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, met inachtneming van de ingediende zienswijzen, zullen op 2 juli 2026 in het AB van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied behandeld worden.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. Akkoord te gaan om een positieve zienswijze te geven naar aanleiding van de (ontwerp) Meerjarenbegroting 2027-2030 en de (ontwerp) 1e begrotingswijziging 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, zoals vervat in bijgesloten brief aan het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (bijlage 5), inhoudende:

- a. Het verzoek om de komende jaren terughoudend te zijn met het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen en niet over te gaan tot het invoeren/uitvoeren van nieuw beleid, anders dan nu opgenomen in voorliggende meerjarenbegroting.
- b. Voor de komende jaren rekening te houden met een eventuele korting van de gemeentelijke bijdrage en daartoe de nodige voorbereidingen te treffen voor een scenario van 3% korting in 2028.
- c. Geen zienswijze naar voren te brengen naar aanleiding van de 1e begrotingswijziging 2026.

2. Akkoord te gaan dat er sprake is van een spoedeisend belang als bedoeld in artikel 11 van de Referendumverordening en te besluiten tot onmiddellijke bekendmaking en daarmee in werkingtreding van dit besluit.

In de vergadering van 11 - juni - 2026

De griffier,

Conform de [machtiging tekenbevoegdheid raadstukken](#) is dit besluit alleen ondertekend door griffier.